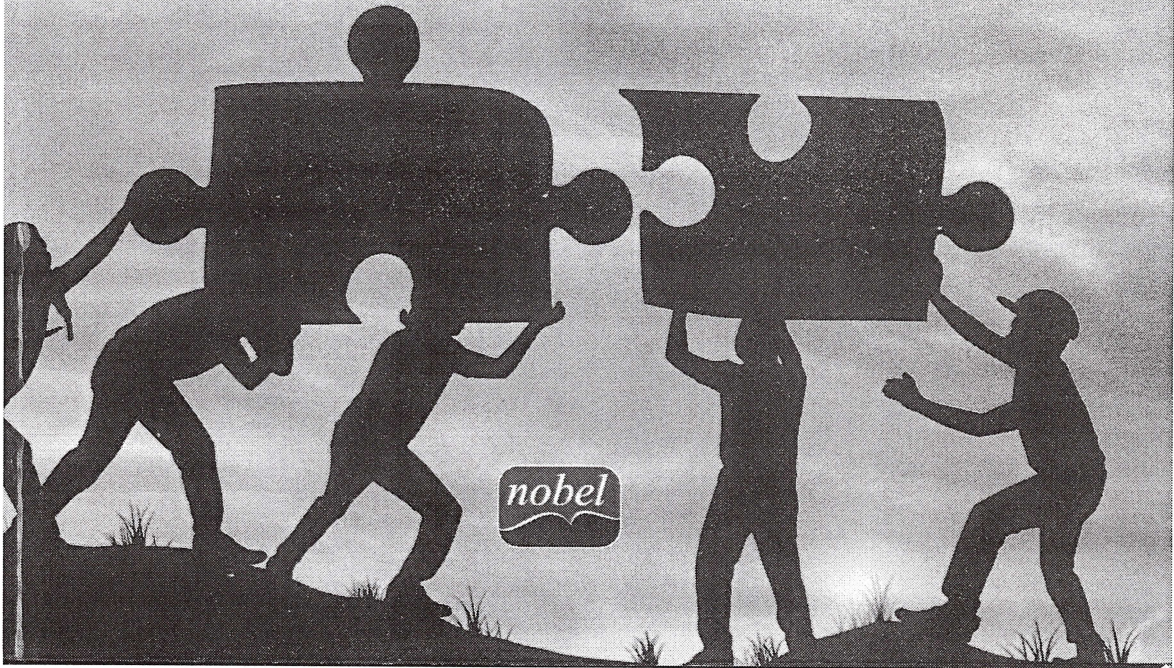

EDİTÖR: DOÇ. DR. SEMA POLATCI

Kuramsal Temelleriyle
**ÖRGÜTSEL
DAVRANIŞ**
ÖLÇEKLERİ REHBERİ

KURAMSAL TEMELLERİYLE **ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ** **ÖLÇEKLERİ REHBERİ**

Editör: Doç. Dr. Sema Polatçı

YAZARLAR

EDİTÖR

Doç. Dr. Sema Polatcı

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

YAZARLAR

Prof. Dr. A. Asuman Akdoğan

Prof. Dr. Aşkın Keser

Prof. Dr. Çetin Bektaş

Prof. Dr. Faruk Şahin

Prof. Dr. Gülten Gümüştekin

Prof. Dr. Hakkı Okan Yeloğlu

Prof. Dr. Özlem Çetinkaya Bozkurt

Prof. Dr. Selahattin Kanten

Prof. Dr. Selen Doğan

Prof. Dr. Senay Yürür

Prof. Dr. Soner Taslak

Prof. Dr. Tahir Akgemci

Doç. Dr. Deniz Dirik

Doç. Dr. Erkan Turan Demirel

Doç. Dr. Eylem Şimşek

Doç. Dr. Hakkı Aktaş

Doç. Dr. İrge Şener

Doç. Dr. Mustafa Bekmezci

Doç. Dr. Onur Köksal

Doç. Dr. Özgür Demirtaş

Doç. Dr. Pelin Kanten

Doç. Dr. Sema Polatcı

Doç. Dr. Tayfun Doğan

Erciyes Üniversitesi

Bursa Uludağ Üniversitesi

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Başkent Üniversitesi

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi

Yalova Üniversitesi

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Fırat Üniversitesi

Muharip Hava Kuvveti Komutanlığı

İstanbul Üniversitesi

Çankaya Üniversitesi

Toros Üniversitesi

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Kayseri Üniversitesi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Üsküdar Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gökçen Kapusuz	Selçuk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Eylem Bayrakçı	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin Uzunbacak	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Yılmaz	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Biçer	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Dinç	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mihriban Cindiloğlu Demirer	Hitit Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Saygın	Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Canbek	Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nazmiye Ülkü Pekkan	Tarsus Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Osman Yalap	Artvin Çoruh Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Pınar Erdoğan	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şenay Karakuş Uysal	Aksaray Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tahsin Akçakanat	Süleyman Demirel Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Erhan	Süleyman Demirel Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. İlknur Çevik Tekin	Selçuk Üniversitesi
Dr. İnan Eryılmaz	Maltepe Üniversitesi
Öğr. Gör. Alptekin Develi	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Öğr. Gör. Emre Gençay	Ahi Evran Üniversitesi
Öğr. Gör. Fatih Sobacı	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Öğr. Gör. İfakat Atak	Cumhuriyet Üniversitesi
Arş. Gör. Ceyda Taşçıoğlu	Bursa Uludağ Üniversitesi
Arş. Gör. Esra Kızıloğlu	Selçuk Üniversitesi
Arş. Gör. Funda Kıran	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Arş. Gör. Serap Kalfaoğlu	Selçuk Üniversitesi
Arş. Gör. Tugay Ülkü	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Arş. Gör. Utku Demirci	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Dok. Öğr. Hande Ünüvar	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Psikolog Elif Baygın	Sağlık Bakanlığı

İçindekiler

YAZARLAR	iii
ÖN SÖZ	xxi
AYDINLIK KİŞİLİK	1
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Sema Polatcı</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	1
Aydınlık Kişilik Özellikleri Ölçeği 1: Johnson'un Aydınlık Kişilik Özellikleri Ölçeği .	2
Aydınlık Kişilik Özellikleri Ölçeği 2: Kaufman ve Arkadaşlarının Aydınlık Kişilik Özellikleri Ölçeği	4
Kaynakça	5
BİLİNÇLİ FARKINDALIK	9
<i>Bölüm yazarı: Öğr. Gör. Alptekin Develi</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	9
Bilinçli Farkındalık Ölçeği 1: Mindful Attention Awareness Scale	10
Bilinçli Farkındalık Ölçeği 2: Toronto Mindfulness Scale	13
Kaynakça	18
BİLİŞSEL ESNEKLİK	23
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Nazmiye Ülkü Pekkan</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	23
Bilişsel Esneklik Ölçeği 1: Bilişsel Esneklik Ölçeği (CFS)	24
Bilişsel Esneklik Ölçeği 2: Bilişsel Esneklik Ölçeği (CFS)	27
Bilişsel Esneklik Ölçeği 3: Bilişsel Esneklik Envanteri (CFI)	29
Kaynakça	32

DÖNÜŞÜMCÜ VE ETKİLEŞİMCİ LİDERLİK	35
<i>Bölüm yazarı: Öğr. Gör. Fatih Sobacı</i>	
Kavramlarla İlgili Kuramsal Bilgi.....	35
Dönüşümcü Liderlik Ölçeği 1: Podsakoff'un Dönüşümcü (TLI) Liderlik Ölçeği	37
Etkileşimci Liderlik Ölçeği 1: Podsakoff'un Etkileşimci Liderlik Ölçeği	40
Etkileşimci ve Dönüşümcü Liderlik Ölçeği 2: Çok Faktörlü Liderlik Ölçeği.....	42
Kaynakça.....	47
 ESTETİK LİDERLİK	 51
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Canbek</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	51
Estetik Liderlik Ölçeği	52
Kaynakça.....	56
 ETİK DAVRANIŞLAR.....	 59
<i>Bölüm yazarı: Prof. Dr. Gülten Gümüştekin</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	59
Örgütün Etik Değerleri Ölçeği.....	60
Etik Davranışlar Ölçeği 1	63
Etik Davranışlar Ölçeği 2.....	66
Kaynakça.....	68
 ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR	 73
<i>Bölüm yazarı: Prof. Dr. Çetin Bektaş</i>	
İş Etiğine Uygun Olmayan Davranışlar	73
Etik Dışı Davranışlar Ölçeği.....	78
Kaynakça.....	81
 ETİK İKLİM ALGISI	 85
<i>Bölüm yazarı: Arş. Gör. Tugay Ülkü</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	85
Etik İklim Ölçeği 1: Victor ve Cullen Etik İklim Ölçeği (ECQ).....	86
Etik İklim Ölçeği 2: Etik İklim Ölçeği-Uzun Versiyonu (ECQ)	90
Etik İklim Ölçeği 3: Schwepker Etik İklim Ölçeği (EC).....	93
Etik İklim Ölçeği 4: Arnaud Etik İklim Ölçeği (ECI)	96
Kaynakça.....	98

ETİK LİDERLİK	109
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Özgür Demirtaş</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	109
Etik Liderlik Ölçeği	111
Kaynakça	114
 GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ	 117
<i>Bölüm yazarı: Prof. Dr. Özlem Çetinkaya Bozkurt</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	117
Girişimcilik Eğilimi Ölçeği 1: Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	119
Girişimcilik Eğilimi Ölçeği 2: Girişimcilik Niyeti Ölçeği	123
Girişimcilik Niyeti Ölçeği 3: Girişimcilik Niyeti Ölçeği - Geliştirilmiş	127
Kaynakça	131
 İŞ-AİLE ÇATIŞMASI	 139
<i>Bölüm yazarı: Öğr. Gör. İfakat Atak</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	139
İş-Aile Çatışması Ölçeği 1	140
İş-Aile Çatışması Ölçeği 2	144
Kaynakça	148
 İŞ-AİLE YAYILIMI	 153
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Sema Polatçı</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	153
İş Aile Yayılımı Ölçeği 1: İş Aile Yayılımı Ölçeği	155
İş Aile Yayılımı Ölçeği 2: Pozitif İş Aile Yayılımı Ölçeği	159
Kaynakça	162
 İŞ-AİLE ZENGİNLEŞMESİ	 167
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin Uzunbacak</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi	167
İş-Aile Zenginleşmesi Ölçeği 1: İş-Aile Zenginleşmesi Ölçeği	169
İş-Aile Zenginleşmesi Ölçeği 2: Kısaltılmış İş-Aile Zenginleşmesi Ölçeği	172
Kaynakça	175

İŞ BECERİKLİLİĞİ..... 181*Bölüm yazarı: Öğr. Gör. Fatih Sobacı*

Kavramlarla İlgili Kuramsal Bilgi	181
İş Becerikliliği Ölçeği 1: İş Becerikliliği Ölçeği (JCS).....	182
İş Becerikliliği Ölçeği 2: İş Becerikliliği Anketi (JCQ)	187
Kaynakça.....	191

İŞ PERFORMANSI 195*Bölüm yazarı: Dr. İnan Eryılmaz*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	195
İş Performansı Ölçeği 1	199
İş Performansı Ölçeği 2.....	201
İş Performansı Ölçeği 3.....	202
Bağlamsal Performans Ölçeği	203
Kaynakça.....	204

İŞ STRESİ..... 209*Bölüm yazarı: Doç. Dr. Erkan Turan Demirel*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	209
İş Stresi Ölçeği - 1	210
İş Stresi Ölçeği - 2	213
İş Stresi Ölçeği - 3	215
Kaynakça.....	218

İŞ TATMİNİ 223*Bölüm yazarları: Arş. Gör. Ceyda Taşçıoğlu, Prof. Dr. Aşkın Keser*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	223
İş Tatmini Ölçeği 1: Minnesota İş Tatmini Ölçeği	225
İş Tatmini Ölçeği 2: İş Betimlemesi Ölçeği.....	230
İş Tatmini Ölçeği 3: Spector'ın İş Tatmini Ölçeği	234
İş Tatmini Ölçeği 4: Brayfield ve Rothe'un İş Tatmini Ölçeği - Kısa Versiyonu ..	238
İş Tatmini Ölçeği 5: Hackman ve Oldham'ın İş Tatmini Ölçeği	241
Sonuç Yerine	245
Kaynakça.....	246

İŞ YAŞAMINDA YALNIZLIK	253
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Tayfun Doğan</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	253
İş Yaşamında Yalnızlık Ölçeği.....	254
Kaynakça.....	258
 İŞKOLİKLİK	 261
<i>Bölüm yazarı: Öğr. Gör. Dr. İlnur Çevik Tekin</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	261
İşkoliklik Ölçeği (Working Battery).....	263
İşkoliklik Ölçeği DUWAS.....	266
Kaynakça.....	269
 İŞ YERİ NEZAKETSİZLİĞİ	 275
<i>Bölüm yazarları: Prof. Dr. Tahir Akgemci, Arş. Gör. Dr. Esra Kızıloğlu</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	275
İş Yeri Nezaketsizliği Ölçeği 1: İş Yeri Nezaketsizlik Ölçeği (WIS)	277
İş Yeri Nezaketsizliği Ölçeği 2: İş Yeri Nezaketsizlik Ölçeği (WIS)- Uzun Formu	280
İş Yeri Nezaketsizliği Ölçeği 3: Hemşirelikte Nezaketsizlik Ölçeği-NIS.....	283
Kaynakça.....	287
 İŞ YERİNDE DIŞLANMA	 293
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Yılmaz</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	293
İş Yerinde Dışlanma Ölçeği	294
Örgütsel Dışlanma Ölçeği	297
Kaynakça.....	299
 İŞ YERİNDE MUTLULUK	 303
<i>Bölüm yazarı: Dok. Öğr. Hande Ünüvar</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	303
Genel Mutluluk Ölçekleri	304
Mutluluk Ölçeği 2: Oxford Mutluluk Ölçeği (OMÖ)-Kısa Versiyonu	306
Mutluluk Ölçeği 3: Öznel Mutluluk Ölçeği	308
İş Yerinde Mutluluk Ölçekleri.....	311

İş Yerinde Mutluluk Ölçeği 1: İş Yerinde İyi Oluş Ölçeği	311
İş Yerinde Mutluluk Ölçeği 2: Çalışan İyi Oluş Ölçeği	315
İş Yerinde Mutluluk Ölçeği 3: İş Yerinde Mutluluk Ölçeği	317
İş Yerinde Mutluluk Ölçeği 4: İş Yerinde Mutluluk Ölçeği Kısa Formu	318
Kaynakça.....	320
KARANLIK KİŞİLİK	329
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Pelin Kanten</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	329
Karanlık Kişilik Ölçeği 1: Karanlık Üçlü	331
Karanlık Kişilik Ölçeği 2: Karanlık Üçlü Kısa Form.....	331
Karanlık Kişilik Ölçeği 3: Dirty Dozen	334
Kaynakça.....	337
KARİYER UYUM YETENEKLERİ	343
<i>Bölüm yazarı: Prof. Dr. Selahattin Kanten</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	343
Kariyer Uyum Yetenekleri Ölçeği	344
Kaynakça.....	346
KENDİ KENDİNE LİDERLİK	349
<i>Bölüm yazarları: Prof. Dr. Selen Doğan, Prof. Dr. Faruk Şahin, Dr. Öğr. Üyesi Şenay Karakuş Uysal</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	349
Kendi Kendine Liderlik Ölçeği 1: Uzun Form.....	351
Kendi Kendine Liderlik Ölçeği 2: Kısa Form	355
Kaynakça.....	358
KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK	363
<i>Bölüm yazarı: Prof. Dr. A. Asuman Akdoğan</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	363
Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ölçeği 1: Maignan ve Ferrel Şirket Vatandaşlığı (KSS) Ölçeği	365
Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ölçeği 2: Duygu Türker KSS Ölçeği	368
Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ölçeği 3: Paydaş Temelli KSS Ölçeği.....	370
Sonuç	373
Kaynakça.....	374

KÜLTÜREL ZEKÂ	381
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Dinç</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	381
Kültürel Zekâ Ölçeği 1: Kültürel Zekâ Ölçeği (KZÖ)	383
Kültürel Zekâ Ölçeği 2: Kültürel Zekâ Ölçeği Kısa Formu (KZÖKF)	388
Kaynakça.....	392
 LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİ	 397
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Erhan</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	397
Lider-Üye Etkileşimi Ölçeği 1	398
Lider-Üye Etkileşimi Ölçeği 2: Lider-Üye Etkileşimi-7 Ölçeği	401
Kaynakça.....	404
 MAKYAVELİZM	 409
<i>Bölüm yazarları: Arş. Gör. Serap Kalfaoğlu, Prof. Dr. Tahir Akgemci</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	409
Makyavelizm Ölçeği 1: Makyavelizm (Mach) IV Ölçeği	410
Makyavelizm Ölçeği 2: Makyavelist Kişilik Ölçeği (MKÖ).....	413
Makyavelizm Ölçeği 3: Karanlık Üçlü Ölçeği (Makyavelizm Alt Boyutu)	416
Makyavelizm Ölçeği 4: Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği (Makyavelizm Alt Boyutu)	419
Kaynakça.....	422
 MESLEKİ CANLILIK.....	 427
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Tahsin Akçakanat</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	427
Mesleki Canlilik Ölçeği.....	428
Kaynakça.....	432
 METANET	 435
<i>Bölüm yazarı: Psikolog Elif Baygın</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	435
Metanet Ölçeği 1: (The Grit Scale / Grit-O)	436
Metanet Ölçeği 2: Kısa Metanet Ölçeği (The Short Grit Scale / Grit-S).....	438
Kaynakça.....	443

NARSİSTİK KİŞİLİK	447
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Pelin Kanten</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	447
Narsistik Kişilik Ölçeği 1: Narsistik Kişilik Envanteri.....	448
Narsistik Kişilik Ölçeği 2: Narsistik Kişilik Envanteri.....	449
Narsistik Kişilik Ölçeği 3: Narsistik Kişilik Envanteri 16 Maddeli Kısa Form	451
Narsistik Kişilik Ölçeği 4: Beş Boyutlu Narsistik Kişilik Envanteri	453
Kaynakça.....	455
NEPOTİZM VE KRONİZM	463
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Mustafa Bekmezci</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	463
Nepotizm ve Kronizm Ölçeği 1	464
Nepotizm ve Kronizm Ölçeği 2	467
Nepotizm ve Kronizm Ölçeği 3	469
Kaynakça.....	472
OTANTİK LİDERLİK	479
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Özgür Demirtaş</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	479
Otantik Liderlik Ölçeği.....	481
Kaynakça.....	484
ÖRGÜT TEMELLİ ÖZ SAYGI	487
<i>Bölüm yazarı: Dok. Öğr. Hande Ünüvar</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	487
Örgüt Temelli Öz Saygı Ölçeği: Örgüt Temelli Öz Saygı (ÖTÖS) Ölçeği	487
Kaynakça.....	489
ÖRGÜTSEL ADALET	491
<i>Bölüm yazarı: Prof. Dr. Senay Yürür</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	491
Örgütsel Adalet Ölçeği-1	492
Niehoff ve Moorman'ın (1993) Adalet Ölçeği	492
Örgütsel Adalet Ölçeği-2 Colquitt'in (2001) Örgütsel Adalet Ölçeği	496

Örgütsel Adalet Ölçeği-3 Ambrose ve Schminke'nin (2009)	
Genel Adalet Algısı Ölçeği	501
Kaynakça.....	504
ÖRGÜTSEL ATALET	511
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Saygın</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	511
Örgütsel Atalet Ölçeği 1: Organizational Inertia Scale	513
Örgütsel Atalet Ölçeği 2: Knowledge Inertia Scale	515
Kaynakça.....	520
ÖRGÜTSEL ÇEKİCİLİK	525
<i>Bölüm yazarı: Öğr. Gör. Emre Gençay</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	525
Örgütsel Çekicilik Ölçeği	525
Kaynakça.....	529
ÖRGÜTSEL ÖĞRENME	531
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Biçer</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	531
Örgütsel Öğrenme Ölçeği 1: Learning Orientation (LO)	532
Örgütsel Öğrenme Ölçeği 2: The Dimensions of Learning Organization Questionnaire (DLOQ)	536
Kaynakça.....	541
ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME	549
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Mihriban Cindiloğlu Demirel</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	549
Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği 1: Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği	550
Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği 2: Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği - Kısa Versiyonu ..	552
Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği 3: Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği	553
Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği 4: Öğretim Elemanı Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği.	557
Kaynakça.....	560

ÖRGÜTSEL SAPMA DAVRANIŞLARI.....	565
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Osman Yalap</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	565
Örgütsel Sapma Davranışları Ölçeği.....	565
Kaynakça.....	568
 ÖRGÜTSEL SESSİZLİK.....	 571
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Hakkı Aktaş</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	571
Örgütsel Sessizlik Ölçeği.....	573
Kaynakça.....	576
 ÖRGÜTSEL SINIZM.....	 581
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Pınar Erdoğan</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	581
Örgütsel Sinizm Ölçeği 1. Vance, Brooks ve Tesluk (1997)'un	
Örgütsel Sinizm Ölçeği.....	583
Örgütsel Sinizm Ölçeği 2: Brandes, Dharwadkar ve Dean (1999)'in	
Örgütsel Sinizm Ölçeği.....	586
Örgütsel Sinizm Ölçeği 3. Luczywek Örgütsel Sinizm Ölçeği	589
Kaynakça.....	591
 ÖZNEL İYİ OLUŞ	 595
<i>Bölüm yazarı: Dok. Öğr. Hande Ünüvar</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	595
Öznel İyi Oluş Ölçeği	595
Kaynakça.....	598
 ÖZ ŞEFKAT.....	 603
<i>Bölüm yazarı: Psikolog Elif Baygın</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	603
Öz Şefkat Ölçeği 1: Öz Şefkat Ölçeği (SCS)	605
Öz Şefkat Ölçeği 2: Öz Şefkat Ölçeği Kısa Formu (SCS-SF).....	609
Kaynakça.....	613

PATERNALİSTİK LİDERLİK.....	619
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Hakkı Aktaş</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	619
Paternalistik Liderlik Ölçeği 1	623
Paternalistik Liderlik Ölçeği 2.....	626
Kaynakça.....	629
 POZİTİF VE NEGATİF DUYGUSALLIK.....	 635
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Yılmaz</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	635
Pozitif ve Negatif Duygusallık Ölçeği	636
Kaynakça.....	641
 PRESENTEEİSM	 643
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. İrge Şener</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	643
Presenteeism Ölçeği: Stanford Presenteeism Ölçeği (SPS)	644
Kaynakça.....	648
 PROAKTİF DAVRANIŞLAR.....	 651
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Pelin Kanten</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	651
Proaktif Davranış Ölçeği 1: Proaktiflik Eğilimi	653
Proaktif Davranış Ölçeği 2: Proaktif Sosyal Uyum Taktikleri.....	653
Proaktif Davranış Ölçeği 3: Proaktif İş Davranışları Ölçeği	654
Proaktif Davranış Ölçeği 4: Proaktif İş Davranışları Ölçeği	654
Proaktif Davranış Ölçeği 5: Proaktif İşgören Davranışı	657
Proaktif Davranış Ölçeği 6: Proaktif Davranışlar Ölçeği	657
Kaynakça.....	659
 PROAKTİF KİŞİLİK.....	 665
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Pelin Kanten</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	665
Proaktif Kişilik Ölçeği 1: Proaktif Kişilik	666
Proaktif Kişilik Ölçeği 2: Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeği.....	669
Kaynakça.....	672

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ	675
<i>Bölüm yazarı: Dok. Öğr. Hande Ünüvar</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	675
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 1	675
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 2: Kısa Versiyon 1.....	679
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 3: Kısa Versiyon 2.....	681
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 4	682
Kaynakça.....	685
 PSİKOLOJİK SAHIPLLENME.....	 693
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Deniz Dirik</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	693
Psikolojik Sahiplenme Ölçeği 1: Van Dyne ve Pierce, 2004.....	696
Psikolojik Sahiplenme Ölçeği 2: Avey, Avolio, Crossley, & Luthans, 2009	699
Psikolojik Sahiplenme Ölçeği 3: Uçar, 2017	702
Kaynakça.....	703
 PSİKOLOJİK SERMAYE	 709
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Sema Polatçı</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	709
Psikolojik Sermaye Ölçeği.....	711
Kaynakça.....	716
 ROLE TUTULMA	 719
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Onur Köksal</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	719
Role Tutulma Ölçeği 1: Utrecht Role Tutulma Ölçeği (UWES-17).....	721
Role Tutulma Ölçeği 2: Utrecht Role Tutulma Ölçeği – Kısa Versiyon (UWES-9)	725
Role Tutulma Ölçeği 3: Utrecht Role Tutulma Ölçeği – Ultra Kısa Versiyon (UWES-3)	728
Kaynakça.....	730

RUHSAL LİDERLİK 733*Bölüm yazarı: Doç. Dr. Sema Polatcı*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi 733

Ruhsal Liderlik Ölçeği 736

Kaynakça 739

RUMİNASYON 743*Bölüm yazarları: Arş. Gör. Utku Demirci, Prof. Dr. Soner Taşlak*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi 743

Ruminasyon Ölçeği 1: Eşli Ruminasyon Ölçeği 745

Ruminasyon Ölçeği 2: Ruminatif Tepkiler Ölçeği 747

Ruminasyon Ölçeği 3: Kişiler Arası Hataya İlişkin Ruminasyon Ölçeği 749

Ruminasyon Ölçeği 4: Ruminatif Düşünce Biçimi Ölçeği 752

Ruminasyon Ölçeği 5: Öz Eleştirel Ruminasyon Ölçeği 755

Kaynakça 758

SABOTAJ DAVRANIŞLAR 765*Bölüm yazarı: Prof. Dr. Gülten Gümüştekin*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi 765

Hizmet Sabotajı Ölçeği: Harris ve Ogbonna (2006) 766

Örgütsel Sabotaj Davranışları Ölçeği: Altıntaş (2009) 769

Kaynakça 773

SOSYAL KAYTARMA 775*Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gökçen Kapusuz*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi 775

Sosyal Kaytarma Ölçeği 1: SKÖ 1 – Algılanan Sosyal Kaytarma Ölçeği 777

Sosyal Kaytarma Ölçeği 2: SKÖ 2 – Algılanan Sosyal Kaytarma Ölçeği 780

Sosyal Kaytarma Ölçeği 3: SKÖ 3 – Algılanan Sosyal Kaytarma Ölçeği 782

Sosyal Kaytarma Ölçeği 4: SKÖ 4 – Sosyal Aylaklık Ölçeği 784

Kaynakça 786

TEKNOFOBİ 791*Bölüm yazarı: Prof. Dr. Hakkı Okan Yeloğlu*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi 791

Teknofobi Ölçeği 1 792

Teknofobi Ölçeği 2.....	793
Kaynakça.....	796
TÜKENMİŞLİK SENDROMU	801
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Sema Polatçı</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	801
Tükenmişlik Ölçeği 1: Maslach Tükenmişlik Envanteri (MBI)	802
Tükenmişlik Ölçeği 2: Pines ve Aronson'un Tükenmişlik Ölçeği.....	806
Tükenmişlik Ölçeği 3: Pines'in Tükenmişlik Ölçeği - Kısa Versiyon	809
Tükenmişlik Ölçeği 4: Kopenhag Tükenmişlik Envanteri.....	811
Kaynakça.....	815
ÜRETKENLİK KARŞITI İŞ DAVRANIŞLARI	821
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Osman Yalap</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	821
Üretkenlik Karşiti İş Davranışları Ölçeği.....	821
Kaynakça.....	824
WHISTLEBLOWING	827
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Eylem Bayrakçı</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	827
Whistleblowing Ölçeği 1: Whistleblowing Ölçeği.....	828
Whistleblowing Ölçeği 2: Whistleblowing Türlerine Yönelik Niyetler Ölçeği	831
Whistleblowing Ölçeği 3: Bilgi Uçurma Ölçeği ve Bilgi Uçurma Nedenleri Ölçeği	834
Whistleblowing Davranışını Ölçmek İçin Geliştirilmiş Farklı Ölçekler	837
Kaynakça.....	837
YAPICI SAPMA DAVRANIŞLARI	843
<i>Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Osman Yalap</i>	
Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	843
Yapıcı Sapma Davranışları Ölçeği 1.....	843
Yapıcı Sapma Davranışları Ölçeği 2.....	846
Kaynakça.....	849

YARATICILIK..... 853*Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Mihriban Cindiloğlu Demirer*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	853
Yaratıcılık Ölçeği 1: Assessing the Climate for Creativity "KEYS" Yaratıcılık İçin İklimin Değerlendirilmesi	854
Yaratıcılık Ölçeği 2: Yaratıcılık Ölçeği	858
Yaratıcılık Ölçeği 3: Creative Climate Questionnaire "CCQ", Yaratıcı İklim Anketi.....	860
Yaratıcılık Ölçeği 4: Situational Outlook Questionnaire "SSQ" Durumsal Görünüm Anketi.....	862
Yaratıcılık Ölçeği 5: Örgütsel Yaratıcılık Ölçeği "ÖYÖ"	864
Kaynakça.....	866

YAŞAM ALANLARINDAKİ DOYUM 873*Bölüm yazarı: Doç. Dr. Eylem Şimşek*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	873
Yaşam Alanlarındaki Doyum Ölçeği.....	875
Kaynakça.....	879

YAŞAM DOYUMU 883*Bölüm yazarı: Doç. Dr. Eylem Şimşek*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	883
Genel Yaşam Doyumu Ölçeği.....	885
Kaynakça.....	889

YENİLİKÇİ İŞ DAVRANIŞI 893*Bölüm yazarı: Dr. Öğr. Üyesi Mihriban Cindiloğlu Demirer*

Kavramla İlgili Kuramsal Bilgi.....	893
Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği 1: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği	894
Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği 2: İnovatif Davranış Ölçeği	898
Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği 3: İnovatif İş Davranışı Ölçeği.....	902
Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği 4: Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği	906
Yenilikçi İş Davranışı Ölçeği 5: İnovatif İş Davranışlarının Belirleyicileri	910
Kaynakça.....	913

ZİHİNSEL KAYIPLAR	917
<i>Bölüm yazarı: Doç. Dr. Erkan Turan Demirel</i>	
Kavramla ilgili Kuramsal Bilgi.....	917
Zihinsel Kayıplar Ölçeği.....	919
Kaynakça.....	921

İŞ STRESİ

KAVRAMLA İLGİLİ KURAMSAL BİLGİ

Stres, bireylerin çevreden gelen baskılara ve dayatmalara karşı, psikolojik veya fiziksel olarak geliştirdikleri tepkiyi ifade etmektedir. Bu ifadeden hareketle, “bireylerden veya çevrelerinden kaynaklanan fiziksel veya psikolojik etkilerin, bireylerde davranışsal ya da fiziksel değişimlere yol açmasıyla sonuçlanan sürecin” stresin çerçevesini oluşturduğu söylenebilir. Bu süreç, bireyler üzerindeki etkilerini psikolojik ya da fiziksel olarak gösterebilen bir güç olan stresi yaratmaktadır (Tengili-moğlu vd., 2015: 528). Stres süreci, üç aşamada ilerlemektedir (Cüceloğlu, 1992: 322):

- *Alarm dönemi:* Bireyin stres uyaranlarının farkına vardığı dönemdir.
- *Direnç dönemi:* Birey, artık stres vericilerin neler olduğunu tam olarak farkında olup, onlara karşı dik durmaya ve onları alt etmeye çabalamaktadır.
- *Tükenme dönemi:* Birey, stres mağduriyeti yaşamaktadır. Fiziksel ve/veya psikolojik birtakım rahatsızlıklar kendilerini göstermeye başlamıştır.

İş stresi, bireyin çalışma yaşamında görevlerini yerine getirirken, kişisel özelliklerinin veya işinin yapısının etkileriyle ortaya çıkan uyumsuzluklara verdiği tepkidir (Erdoğan vd., 2009: 449). İş stresi, çalışanların sağlıklarını etkilediği gibi örgütlerin de sağlığını etkilemektedir (Uğurluoğlu ve Bayın, 2017: 187). Günümüzde yaşanan hızlı değişimlerin yaratmış olduğu bazı riskler ve tehlikeler, çalışma ortamlarıyla ilgili bazı belirsizlikleri meydana getirebilmektedir. Bu durum ise strese neden olabilmektedir (Demirel, 2013: 221). İş stresi olarak adlandırılan sorunu meydana getiren iş koşulları, çalışanlar üzerinde baskı ve zorlama yaratmaktadır. Söz konusu zorlama uzun süre devam ettiği takdirde, performans kaybı, verimlilikte düşme, motivasyon eksikliği, devamsızlık, tükenmişlik gibi ciddi sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Baltaş ve Baltaş, 2012: 76).

İş stresinin ortaya çıkmasına yol açan belli başlı etmenler ise şöyle sıralanabilir (Keser, 2013: 52-53; Kaplanoğlu, 2014: 134-135; Tınaz, 2005: 39; Işıkhani, 2004: 123; Aydın, 2008: 44-45; Koçel, 2014: 764):